

Ieva Augustinienė

KAIP
PASIRINKTI
AUKLĘ

Seneliai?
Kaimynė?
Profesionali auklė?
Kas jam geriausia?

KAS PRIŽIŪRĖS VAIKĄ

1. Renkamės: mama, tėtis, močiutė...

Esu dviejų vaikų mama, kurios motinystės instinktas nuo pat pradžių buvo labai stiprus: neabejojau, kad visą savo laiką ir jėgas skirsiu vaikams, kad kaip liūtė už juos kovosiu, dėl jų saugumo ir lavinimo visada darysiu tai, ką maniau esant geriausia. Kalbėsiu drąsiai ir juokaudama, nes pati perėjau baimės ir abejonių tarpsnius, todėl tai bus ir šiek tiek pasišaipoma iš savęs.

Pirmasis mėnuo

Tik sužinoję, kad turėsite vaikelį (o gal ir ne vieną), nejučiuomis imate suvokti, kad mažyliui reikės laiko ir dėmesio visą parą. Vadinasi, negalėsite bet kada išbėgti su draugais į kavinę, greitosiomis išlėkti į „Kino pavasario“ filmą, nutverti „paskutinės minutės“ kelionės ar drąsiai garantuoti dėl darbo projekto grafiką. Kaip nuspręsti, kas iš jūsų bus tas, kuris imsis pagrindinio vaidmens? O gal pareigomis dalysitės?

Pirmieji devyni mėnesiai nesuteikia pasirinkimo: nėščias yra tas, kas laukiasi (teisininkai dar pridurtų – pateikęs pažymą). Tačiau jau kraudamiesi daiktus į gimdymo namus imame vertinti riziką. Kas nutiks, jei ne viskas eisis sklandžiai, jei prireiks operacijos? Kaip jausiuosi po gimdymo? Ar lengvai

vaikščiosiu? **Kas ateis aplankyti, kas atneš reikiamų daiktų, parveš iš ligoninės ir namuose padės po gimdymo?**

Agentūroje kartais išgirstu fantastiškų „gimdymo vadybos“ istorijų (dirbo iki vakaro, kaip ir planavo, išvažiavo iškart po darbo gimdyti, daiktai jau buvo bagažinėje, vyras laukė...), bet patogiai ir „išmaniai“ pavyksta susiruošti ne visada: juk vaiko tėtis gali būti tuo metu išvykęs, sirgti (ir mano vyrui gimdymo naktį pakilo temperatūra), patirti traumų, o gal su vaiko tėčiu nebegyvenate kartu.

Štai kad ir tokia situacija: vyras misijoje, pirmagimis dar mažas, močiutė serga, o sąrėmiai prasidėjo... Jei mano draugė iš anksto nebūtų susitarusi su kaimyne, kažin ar pavyktų svetimą žmogų vidury nakties įkalbinti padirbėti aukle. Gal tiesiog miegotų išjungusi telefono garsą ar pamanytų, kad pažįstama skambino netyčia.

Antrąją dukrą gimdyti išvažiavau taksi. Pusė šešių ryto, gruodis, pilvas nosį remia, o aš kaip visados – išsišiepusi. Taksi vairuotojas nedrąsiai klausia: „Į Jokūbo ligoninę važiuojate lankyti draugės?“ (Šeštą ryto?!) „Oi!“ – giliai įkvėpė ir nutilo išgirdęs atsakymą. Vairavo labai susikaupęs ir stengėsi, kad tik nekratytų...

Kai laukiatės, labai malonu dėlioti būsimą vaikelio drabužėlius, pasiruošti miniatiūrines vilnones kojinytes, pasidžiaugti lėliško dydžio šliaužtinukais ir juokingais marškinėliais. Kartu su drabužėliais ir pataliukais iš anksto numatykite pagalbininkų planą. Kas padės:

- Per gimdymą, ar kas nors dalyvaus jame?
- Prižiūrės vyresnius vaikus, jei tokių turite, gimdymui

užsitęsęs, kas pasirūpins gyvūnais; kaip greitai galės atvykti?

- Jei iki gimdymo neruošėte lovelės ir vaiko baldelių, kas juos suruoš iki jums grįžtant?
- Ar pagalbininkas galės ir kuriam laikui pasiimti atostogų? Kiek laiko jam užtruks gauti laisvų dienų?
- Kas padės tvarkytis ir pagamins valgyti pirmąsias savaites, kol sutvirtėsite?

Apgalvokite ir planą B, jei taip, kaip suplanavote, nepavyktų. Ką iš bėdos galėsite padaryti pati, o į ką kreipsitės pagalbos?

JAV labai populiarios **naujagimių auklės** (lietuviškai tikų terminas **nešiotės** – mažo vaiko auklės, kurias samdydavosi aristokratų šeimos) – žmonės, kurie profesionaliai perima naujagimio priežiūros funkcijas iš išsiganusių ar pavargusių tėvų. Pas mus tokių beveik nėra – tuo džiaugiuosi, nes manau, kad spėdami apsiprasti su tėvų vaidmeniu ir pažindami savo vaiką tėvai labai daug laimi. Jei samdote žmogų, kuris „žino, kaip reikia“, o patys nepažįstate savo vaiko, nerimas tik didėja. Nerimaudami baimę perduodame kitam žmogui. Kartais tai pasireiškia niekuo nepagrįstais reikalavimais, pavyzdžiui, klientai reikalauja, kad auklė „išmokytų“ užmigti naujagimį be verkimo ar tuštintis tuo pačiu paros metu. Dar kiti užsigeidžia, kad auklė dirbtų tik atsisukusi į filmavimo kameras.

Pas mus populiareesnės **pagalbininkės**, kurios padeda apsirošti namuose, pastumdo vežimėlį su miegančiu mažyliu, kol mama prausiasi, valgo ar miega. Iš tokio žmogaus per-

nelyg daug profesionalumo nereikalaujama, tačiau svarbiausia jo savybė – lankstumas. Pagalbininkė yra lyg draugė, jos ne gėda paprašyti išplauti grindis, išvirti sriubos ir kartu išsinešti vežimėlį. Šią pagalbą puikiai gali suteikti ne tik samdomas žmogus, bet ir vyras, sesuo, mama, teta, bičiulė ar pusseserė.

Tačiau jei prašote į pagalbą artimus žmones, apgalvokite šiuos punktus:

- Ar tikrai jie galės ir norės atvykti? Kiek laiko galės padėti?
- Ar išdrįsiu paprašyti, ko man reikia?
- Ar sutiks tai padaryti?
- Ar padarys taip, kaip norėčiau?
- Ar nepradės manęs auklėti (o gal aš to nebijau)?
- Kaip už paslaugas atsiskaitysiu?
- Jei pavargsiu nuo bendravimo ir norėsiu pailsėti, ar jie tai supras? Kaip taktiškai paprašysiu išeiti?

Kai gimė mano pirmoji dukra, į namus pasidžiaugti vienintele anūkele atvyko anyta. Visiškai geranoriškų paskatų vedama, ji ėmėsi „padėti“ – atvežusi naują patalynę tuojau pat į ją įvilko kūdikėlio patalėlius. Kai laukiausi, viską, kas susiję su vaiku, skalbiau kūdikių drabužiams skirtais milteliais ir lyginau, o dabar gavau tiesiai iš prekybos centro nuo lentynos nuimtą neaišku kiek laiko dulkėjusią paklodę. Tiesiai į mano brangiausio vaiko lovytę... Taigi gavome dovanų labai gražią mėlyną patalynę. Atrodė, visas pienas krūtyse užvirs – nekantriai laukiau, kol svečiai išeis.

Dvi savaites po gimdymo negalėjau sėdėti, maudė pilvą, nuolat buvo justis miego trūkumas – pratindamasi prie nau-

jo mamos vaidmens, patyriau nemažai sunkumų. Mama į pagalbą atsiuntė savo pažįstamą. Ji mokėjo gaminti nuostabius naminius koldūnus (Dieve, koks skirtumas, nors ir koldūnai; pati turbūt būčiau maitinusiis džiuvesėliais) ir aptvarkydavo namus. Esu labai už tai dėkinga.

Tačiau mes ir pabendraudavome. Naujai mamai ši moteris pasigyre, kaip šauniai prižiūrėdavo savo pačios vaiką – įkeldavo kūdikį į lovytę, griežtai subardavo tylėti ir išeidavo į parduotuvę. Mūsų bendradarbiavimas vaikų klausimu buvo trumpas.

Populiarėja **auklės-konsultantės**, kitaip bonos. Tai lyg aplankančios naujagimį poliklinikos slaugytojos atitikmuo, šeimai jos skiria daugiau dėmesio ir laiko, neskubėdamos parodyti, kaip išmaudyti, žindyti vaiką, papasakoja įvairių gudrybių ir atsako į daugybę „kvailų“ klausimų. Jos nepaima vaiko iš tėvų, tik būna kartu kelis pusdienius ir leidžia pasitikrinti, kaip sekasi patiems tėvams.

Pakonsultuoti gimus kūdikiui tėvai kviečiasi ne vien aukles. Juos gali aplankyti ir nėščiąjų mokyklėlės, kurią lankė pora, atstovai arba žindymo, maudymo, masažo, nardymo, mankštos, ankstyvojo ugdymo, šeimos ir kūdikių psichologijos specialistai.

Naujagimių auklės profesionalės Lietuvoje samdomos, kai gimsta dvynukai, trynukai ar ketvertukai. Tėvams dažnai tenka derintis prie tokios auklės grafiko, nes jos, pavyzdžiui, dirba gimdymo namuose. Tai brangiausios rinkoje auklės, todėl ne visi išgali jas samdytis daugiau nei porą mėnesių.

Pirmieji metai

Jei į darbą sugrįžti dar neplanuojate, dėl laisvalaikio, mokslų, sporto, meno ar trumpalaikių darbo projektų gali tekti ieškoti pagalbos. Ar keisitės vienas su kitu šeimoje, o gal norėsite kur nors išeiti dviese ir kviesitės auklę – bet ką, kas nėra kūdikio mama ar tėtis. Nesvarbu, kas tai bus, tos pačios taisyklės galioja visiems: tai turi būti komandos narys, kuris prisiderina prie šeimos tradicijų, supratimo apie vaikų auklėjimą ir rūpinasi pagrindiniais vaiko poreikiais.

Kokios yra auklės pareigos:

- paruošti vaikui maistą;
- eiti su juo pasivaikščioti;
- rūpintis jo higiena;
- lavinti jį;
- migdyti;
- apsitvarkyti (pasižiūrėti, ar ant grindų, kuriomis vaikas ropoja, nėra maisto trupinių; ar neištepti vaiko drabužėliai; jeigu jie nešvarūs, vaiką reikia pervilkti, nešvarius drabužius užmerkti su milteliais ar iškart išskalbti).

Jei žmogų kviečiatės tik kelioms valandoms, be abejo, grindis išsivalysite patys, nes prižiūrint mažylį ir taip pakanka veiklos.

Ko galite tikėtis iš artimo žmogaus arba draugės? Nors savas žmogus atrodo artimesnis, auklę samdytis daug lengviau. Su ja suderamos tam tikros sumos, ji supranta, kad tai, ką daro, yra ne labdara, o būdas užsidirbti, reaguoja į reikalavimus kaip į normalius darbdavio ir darbuotojo santykius. Nei draugė,

nei mama, nei giminaitė ar giminaitis jums padėti neprivalo. Galite pyktelėti, kad pažadėjusi jus pavaduoti draugė praneš turinti kitų skubių reikalų, bet tai visiškai normalu – prižiūrėti jūsų vaiką nėra jos priedermė. Jūsų mama, šiuolaikiška moteris, seginti trumpą sijoną, turinti aibę darbų ir įsipareigojimų, lankanti koncertus, sportuojanti, taip pat gali pareikšti kaip ta lapė berniukui iš vaikiško filmuko: „Aš tave labai myliu, bet save – dar labiau.“

Prisiminkite, kad jeigu prašote močiucių / vyresnių giminaičių pagalbos ir už tai neatsiskaitote, jie jaučiasi turintys teisę jus kontroliuoti. Kuo daugiau pagalbos jie suteikia ir kuo dažniau kišasi į šeimos gyvenimą, tuo sunkiau tampa nustatyti ribas.

Net jei atsiskaitymo klausimą išsprendėte (apie tai dar kalbėsime, bet trumpai galima pasakyti, kad geriausia būtų turėti sąrašą pasiūlymų, kuo galėtumėte padėti artimiems giminaičiams, prižiūrintiems jūsų vaiką, ir nuoširdžiai pasikalbėti – juk vieną du kartus jus išleisti galima ir nemokamai, bet dažniau tai tampa darbu, kuris įpareigoja abi šalis), kai kurios pagalbininkės smalsuolės ne tik leptels jums į akis tai, kas neturi būti net pastebėta, bet ir savo pasipiktinimą „kaip taip galima“ išsakys kitiems giminėms: „Kaip galima nevirinti buteliukų“, „Bet tos jų ekologiškos sauskelnės, lyg negalėtų nupirkti normalių“, „Įsivaizduoji, ji dar neprimaitina. Aš savo Pranuką...“, „O jau tos jaunos mamos ir jų tvarkos jausmas“, „Tam vaikui mankštindama rankas išsuku“, „Bet jau toks liešutis, o ji dar mėsos neduoda“, „Aš, žinoma, labai tolerantiška, bet kas ten per drabužiai už tokias kainas“...

Pradėkime atranką nuo artimiausio žmogaus – mamos.

Jūsų mamos kaip auklės privalumai:

- užaugino jus, vadinasi, turi vaikų priežiūros patirties;
- gali būti, kad jūsų vertybės panašios;
- greičiausiai labai myli anūkėlį ir nori jam visko, kas geriausia.

Jūsų mamos kaip auklės trūkumai:

- veikiausiai labai myli anūkėlį ir nori jam visko, kas geriausia, tačiau kartais gali skirtis jūsų ir jūsų mamos supratimas apie tai, kas vaikui geriausia;
- ji pripratusi būti viršininke, o ne darbuotoja;
- yra vaiko auginimo taisyklių, kurių ji nekeis;
- ji bijo prisipažinti, kad kaip ir visi žmonės pavargsta prižiūredama vaikus, o jei tai darė seniai, gali būti, kad pavargsta dar greičiau;
- labai nelengva susitarti dėl atsiskaitymo – „savi iš savų pinigų neima“ ir t. t.; o natūriniai mainai nėra labai paprasti – kas gali pasakyti, kiek pasodintų burokėlių prilygsta valanda vaiko priežiūros.

Taisyklės dirbant su mama:

- nepiktnaudžiaukite mamos gerumu, stenkitės prisitaikyti prie jos grafiko;
- aptarkite ir išskirkite, jūsų nuomone, kelias pagrindines vaiko priežiūros taisykles, kurios galbūt skiriasi nuo to, kaip augino jus; įsitikinkite, kad mama tinkamai jas suprato ir sutinka, kad naujoviškai geriau;

- nesureikšminkite smulkmenų, kurios nepatinka – juk mama jums padeda, o ne tarnauja.

Jūsų vyro mama – lygiai taip pat išprotėjusi dėl anūkėlio. Turite abiem malonią temą – tai jūsų vyro vaikystė. Prisiminkite, kokius pirmuosius žodžius jis ištarė, kaip vadino savo artimuosius ir kokių tik jam būdingų žodelių turėjo savo žodyne. Kai kurie dalykai jums nepatiks. Ir tai visai natūralu. Peržiūrėkite auklės pareigų sąrašą skyriaus pradžioje ir pasvarstykite, kur galite sulaukti netikėtumų. Gal abejonių kels higiena, maistelio gaminimas ar psichologija? Be abejo, anyta gali būti nuostabi vaikus mylinti ir šiuolaikiška pagalbininkė.

Taisyklės dirbant su anyta:

- neprivalote jai palikti savo vaiko; palikite jį tik tada, kai jaučiatės ištis saugiai – bendravimo su anūkėliais pakanka, kai svečiuojasi vieni pas kitus;
- pasikalbėkite su vyru, kaip jis buvo auginamas, sužinokite iš jo kuo daugiau smulkmenų, kad nereikėtų anytos kamantinėti;
- tai, ką norite sužinoti papildomai, galite išklausti subtiliu būdu – teiraudamasi, kaip ji patartų pasielgti vienu ar kitu atveju;
- lygiai taip pat kaip su mama – nepiktnaudžiaukite anytos gerumu; jeigu ji labai nori ir gali pažiūrėti kūdikėlį, tai neturėtų būti dažniau nei kartą ar du per mėnesį kelias valandas;
- jei anytos reikės dažniau, susitarkite mokėti atlyginimą arba atsilyginkite kitaip.

Jūsų ar vyro tėtis. Jei vaikelio tėtis irgi gali pasiimti vaiko auginimo atostogas, kodėl negalėtų retsykais anūkėlių pažiūrėti senelis. Mano senelis puikiausiai užmigdė kūdikį ant rankų, nors aš pati to dar nemokėjau. Jis gali rūpestingai pamaitinti, pakeisti vystyklus ar pavežioti po lauką.

Jei savo vaikus augino ne iš tolo, senelis gali būti puikus patarėjas. Bendravimo su juo taisyklės labai panašios kaip dirbant su mama ar anyta, tik, tikėtina, nuoširdžiau ir greičiau pasakys, kad jau pakanka, pasižaidė. Vienas mano klientas prisipažino, kad per dvidešimt minučių pavargsta bendraudamas su anūkėliais ir staiga jam „atsiranda daug darbo“. Turint omenyje, kad jis valdo net kelias įmones, pasiteisinimas atrodo labai įtikinamas.

Brolis ar sesuo. Juos gerai pažįstate, žinote ne tik gerąsias jų savybes, bet ir trūkumus, dėl to išvadas padarysite patys. Kartais dukterėčias ar sūnėnus prižiūrėję pagalbininkai tampa puikio-
mis auklėmis ar aukliais. Gerai tai, kad ir atsiskaityti nebus sunku – jie nesivaržys imti ir pinigų, ir dovanėlių.

Tetos – tai žmonės, kuriuos labiau vertinate dėl kulinarinių gebėjimų arba kaip įdomias pasakotojas. Giminės susitikimuose paprastai pernelyg neatviraujama ir galite net nežinoti jų šeimos bėdų, ligų ar tai, kaip jos žiūri į daugelį dalykų. Aišku, giminėje išgirsite vieną kitą gandą, tačiau tetą kaip auklę reikės pažinti beveik nuo pat pradžių.

Be abejo, šventė ir yra tam, kad atsipalaiduotume, todėl nebūkite perdėm įtarūs, tačiau stenkitės pastebėti:

- koks tetos požiūris į alkoholį, kaip greitai ji pasigeria, kaip elgiasi, ar rūko;
- ar ji įkyri, ar liežuvauja;
- kaip elgiasi su svetimais vaikais.

Nesakau, kad kiekvieną sutiktą vaiką jūsų teta turėtų „utitiutinti“, tačiau jeigu jai patinka vaikai, tai lengvai pamatysite – mirktelės, pašnekins, pajuokins ar pasiūlys gardesnę kąsnelį. Geras ženklas – jeigu teta nėra pernelyg lipšni. Tai gali rodyti, kad ji nemažai bendravusi su vaikais ir jai nereikia vaidinti.

Ar lengva dirbti su *drauge*? Juk žmogus jūsų bendraamžis ir ne giminaitis. Veikiausiai sutampa ir tam tikros jūsų vertybės.

Pažvelkime į ją vertindami darbdavio ir darbuotojo aspektu. Ar kada su ja dirbote? Pavyzdžiui, gal pavedėte jai atlikti kokį darbą? Jei ji puikiai atliko jūsų pavestas užduotis, tuomet sveikinu – iš tiesų gera pradžia. Nebandėte? Deja, nuostabiai bendraujantis ir jums artimos sielos žmogus nebūtinai taip pat supranta kokybės reikalavimus. Judviejų požiūris į tai, kas yra tinkama vaiko priežiūra, gali iš esmės skirtis. Vaiko priežiūrai mama kelia aukščiausius reikalavimus. Gal jai ne tokia svarbi tvarka, kaip bendravimas su vaiku ir ypatingas dėmesys jam, o gal kaip tik itin skrupulingai žiūri į higieną, bet dėl svarbiausių dalykų mama bus labai reikli, ir tai gali būti jos sprendimas pasinaudoti draugės pagalba ar jos atsisakyti.

Apsilankiusi su dukrele pas draugę, kuri augina mergaitę, per pasivaikščiojimą gamtoje išgirdau galybę draudimų: „Ievute, nebėk“, „Ievute, kur eini“, „Ievute, neimk“ (girdėdama „savo“ vardą mažybine forma kiekvienąsyk krūpčiojau). Grįžau visiškai išsekusi ir net ėmiau vengti pasiūlymo ateiti į svečius. Kas būtų, jei nepatikrinusi savo teorijos, kad gera draugė lygu gera auklė, būčiau pasikvietusi ją prižiūrėti savo mažylės? Ar draugė vis dar būtų draugė?

Tačiau draugė gali būti gera auklė, tik jums reikia išsamiai pasikalbėti, kaip ji supranta vaikų auklėjimą, kaip juos drausmina, kaip vertina saugumą, bausmes, tvarką, maistą, žindymą, tyreles ir daugybę kitų dalykų. Jeigu ji gali jums padėti prižiūrėti vaiką, pavyzdžiui, kelis mėnesius, būtinai mokėkite jai ne mažiau, nei mokėtumėte kitai auklei (bet ir pernelyg nepermokėkite) ir aptarkite, kaip pasakysite jai, kas jūsų netenkina ar kas jums nepatinka – gal tai darysite raštu, žodžiu ir kaip dažnai. Tegu tai tampa normaliu įpročiu.

Kai sužinojo, kad dirbu auklių agentūroje, į duris paskambino *kaimynė*. Ji užėjo pasiūlyti savo kandidatūros. Be abejo, prisistatė kaip puiki auklė. Jos dosjė klausiausi gana atsainiai, nes žinojau, kad kaip tik jai vis rodosi, kad bute greta mūsų įkyriai loja šuo, o daugiau išgėrusi ji blaškosi po laiptinę su cigarete. Atsikratyti šios kandidatės buvo nelengva – net kai pradėjo verkti vaikas, ji nesusiprato eiti namo ir toliau springdama dėstė savo istoriją. Taigi šalia gyvenančio atsikratyti būna daug sunkiau.

Kaimynės privalumai:

- gyvena šalia, neužtrunka kelionėje;
- pasiklausinęjus galima šį tą apie ją sužinoti.

Kaimynės trūkumai:

- jeigu yra plepi ir labai visuomeniška, jūsų paslaptis gali sužinoti visas namas;
- lengva apsigauti, pasijusti saugiau, nei yra iš tiesų – šalia gyvenantį esame linkę laikyti „savesniu“ nei iš kito rajono, miesto, šalies, kitos tautybės ir pan.;
- gyventi šalia gali tekti ilgai, todėl kas bus, jei susipyksite – ją atleisite arba ji manys, kad nepakankamai jai mokate.

Taisyklės prašant kaimynės pagalbos:

- mokėkite rinkos kainą. Vienintelė išimtis – keturių valandų taisyklė čia neprivalo galioti. Kitai auklei atkelti iki jūsų prireiks laiko, dėl to valandinė auklė samdoma ne mažiau kaip keturioms valandoms iškart arba mokama kaip už keturias valandas. Tačiau jei ir jums, ir kaimynei patogiu, ji gali dirbti valandą ar dvi;
- būkite mandagi kaip ir su bet kuriuo darbuotoju: neužverskite jos netikėtais prašymais, iš anksto atsiklauskite, ar galės prižiūrėti vaikelį, laikykitės susitarimų;
- kuo arčiau gyvenate, tuo didesnė trinties rizika. Geriau auklė iš kaimyninio namo ar kitos laiptinės

- nei „gretimos durys“. Jūsų laisvalaikis, svečiai ir net tai, kada nešate šiukšles, pernelyg gerai matoma;
- jokiū būdu nepulkite guostis, atvirauti ar apšnekėti kaimynų, laikykitės tokio atstumo, kuris paprastai būdingas darbdavio ir darbuotojo santykiams;
 - be abejo, tai žmogus, kurio beveik nepažįstate, todėl su ja kaip ir su bet kuria aukle reikia daug kalbėtis, kad sužinotumėte požiūrį į vaikų auklėjimą, jos vertybes ir moralę.

Jūsų namų tvarkytoja irgi pakliūva į taikiklį. Galbūt tai puiki moteris, kuria jūs pasitikite. Beje, turintys namų tvarkytojas paprastai tvirčiau jaučiasi morališkai, kai sprendžia, ar samdytis auklę. Jiems lengviau įsileisti į namus svetimą žmogų ir jie jau patyrė, ką reiškia kito asmens pagalba.

Deja, tvarkytojos retai kada nori imtis papildomų auklės pareigų. Viena, jos daugiau uždirba tvarkydamos, antra, joms labiau patinka tvarkytis, o ne prižiūrėti vaikus. Tvarkytoja, pažiūrinti ir vaikus, veikiausiai yra taisyklės išimtis. Kaip tai paaiškinti? Man, pavyzdžiui, tvarkymasis labiau panašus į uždavinių sprendimą, o vaikų priežiūra – į rašinių rašymą. Ne visiems patinka ir viena, ir kita arba tai patinka skirtingais gyvenimo laikotarpiais.

Auklė, kuri prižiūri jūsų draugų vaikus. Veikiausiai nenorėsite, kad patį brangiausią jūsų kūdikėlį tokia auklė prižiūrėtų šalia kitų, tačiau kai kada tai visai puiki išeitis. Geriausia, jei matė-

te, kaip ji dirba, ir jums patiko jos elgesys su vaikais. Be abejo, už papildomo vaiko priežiūrą jai sumokėkite papildomai.

Jūsų pačių samdoma *valandinė auklė*. Tai tik simbolinis auklės pavadinimas. Bet kuriai auklei svarbus stabilumas – nė viena nenori bėgioti bet kada pakviesta. Tiesa, mūsų agentūroje buvo viena tikroji valandinė auklė – ji nusistatė dukart didesnę nei rinkos kainą ir vykdavo į bet kurią šeimą, kuri tik pakviisdavo ją, nors ir valandai, žinoma, jei būdavo tuo metu laisva.

Ne visu etatu samdant auklę reikėtų žinoti:

- kiek vidutiniškai valandų per savaitę / mėnesį reikės auklės;
- kada dažniausiai prireiks – tuomet, kai eisite į mokslus, sporto klubą (pavyzdžiui, jeigu turite abonementą), kai išeisite vakarais, o gal įvairiai, tarkime, du pusdienius, kuriuos derinsite prie auklės, ir vieną savaitgalio vakarą;
- keturių valandų taisyklė byloja, kad auklė samdoma ne mažiau kaip keturioms valandoms iškart arba mokama kaip už keturias valandas;
- nakties taisyklė sako, kad jei grįžtate po 21-os valandos, parvežkite namo arba sumokėkite už taksi;
- jei užtrunkate, perspėkite; sutarusios, kad užtruksite valandą, nekeiskite laiko – neskambinkite ir nesakykite, kad norite, jog dar valandą auklė pabūtų.

Giminaičių pagalba

Kalbinu draugę, turinčią patirties dirbant su giminaičiais. Kadangi auklės ji nesamdė, negali palyginti šių skirtingų tipų, tačiau puikiai orientuojasi padėjėjų „džiunglėse“. Juolab kad turi penkis vaikus. Draugė pateikė daug pozityvių minčių:

– Aš tik savų prašau pagalbos. Močiutė noriai pažiūri. Kai savas žmogus, tai „baisiai“ myli, lauktuvių pritempia, grindis prašluoja, indus išplauna. Pusseserės veiklos prigalvoja, pasiima vaikus savaitgaliui, planuoja, į kokias parodas ar muziejus eis, kartais lėlėms drabužius siuva, burbulinėje vonioje leidžia dūkti. Jiems smagu būna ištrūkti iš savo aplinkos. Labiausiai patinka, kad vaikai turi veiklos.

Su jaunesnėmis pagalbininkėmis smagiau – močiutė labai nerimauja dėl valgymo, kai vaikai susimuša, nežino, kaip spręsti konfliktą. Ją stengiuosi pasaugoti, kviečiuosi, kai niekas kitas negali. Anksčiau, kai vaikai buvo mažesni, močiutė pažiūrėdavo dažniau. Tik vakarais močiutės negaliu kviestis – ji eina su vištomis miegoti. Ir dabar vis dar neturiu, kas vakarais padėtų.

Tėvo prašau, jei reikia valandai ar dviem pabūti. Jis pasėdi, gal televizorių pažiūri. Vaikai jau dideli, patys savimi pasirūpina.

– O pagalbininkams kaip nors atsidėkoji?

– Tik ačiū. Pagalbininkai patys siūlosi – sako, tik sakyk, kai reikės. Jie žino, kad vienai sunku.

– O draugę kada nors kvietei aukle padirbėti?

– Jei reikia, vaikai eina pas kaimynę. Ten panašaus amžiaus draugės, tai kartu ir griaua namus. Ir šiaip nebežinau, kas kur gyvena – tai kaimynės vaikai pas mane, tai mano – ten.

Draugė kartą prižiūrėjo, kai reikėjo užmigdyti. Susitvarkė kuo puikiausiai. Ji turi suaugusį sūnų.

– Daugiau nebekviete, o gal ji pati nenorėjo?

– Ji toli gyvena. O man dažniausiai reikia vakarais ir užmigdyti, be to, draugė ne visada gali. Vyresnės dukros irgi kelis kartus yra mažiukus prižiūrėjusios.

Man savi žmonės gerai, tik kartais pati nepatogiai jaučiuosi vis prašydama. Norėčiau turėti kokią auklytę, kuri galėtų vaikams susirgus ar kartais vakarais pabūti. Labai vargina nuolatinis pagalbos ieškojimas. Kartais net per dieną pasikeičia keli prižiūrėtojai ir su visais derinti reikia...

– Jei tai, ką padaro pagalbininkai, tau nepatinka. Kaip elgiesi – pasakai ar nutyli?

– Stengiuosi pasakyti, tik atsargiai. Daugiau kalbamės dėl nuolaidžiavimo vaikams. Tarkime, prašau mergaites suguldyti, o jos užsimano naktį filmukų žiūrėti. Grįžtu vėlai, jos nemiega. Ryte neįmanoma prižadinti į darželį. Tai ir pasakau.

– Neteko apsiptykti su pagalbininkėmis?

– Močiutė kartais mano pastabas ne taip suprasdavo. Bet išsiaiškinome.

Ar apsimoka sugrįžti į darbą

Daug mamų ir vaikus auginantys tėčiai sugrįžta į darbą ne vasarą, o šaltesniu metų laiku. Tad auklių ieškojimo pikas būna prieš rugsėjį–spalį ir kartais sausį.

Šeimos, spręsdamos, ar grįžti į darbą, kai vaikui metukai ar dveji, dažniausiai remiasi šiais motyvais:

- finansais;
- darbdavio požiūriu į dvejų metų atostogas ir išskritimo iš darbo rinkos galimybe (kaip greitai darbe viskas keičiasi, kokiuose mokymuose per metus reikės dalyvauti, kad pasivytų kolegas);
- užsisėdėjimo namuose pojūčiu;
- tuo, ar yra, kas prižiūrės vaiką;
- sprendimu dėl darželio.

Paprastai tėvai darželį vertina kaip pigiausią variantą, ypač jei patenka į valstybinį, tačiau taip nėra. Nors darželį metų ar dvejų vaikui dažnai renkasi nepasiturinčios šeimos, reikėtų turėti omenyje, kad į darželį leisti pigiausia tada, jei:

- vaikai neserga (tradiciskai retai sergantis vaikas, lankantis darželį, serga per sezoną 8–10 kartų);
- neskaičiuotume žalos vaiko imunitetui ir vaistų kainų; kuo anksčiau imunitetas susilpnėja, tuo ilgiau reikia jį stiprinti. Jei vaikas darželį pradeda lankyti būdamas trejų, per porą metų įprastai tampa atsparesnis ligoms ir rečiau serga; jei sirgti ima ir daug antibiotikų gauna mažesnis, ligos gali trukti iki mokyklos;
- neskaičiuotume priežiūros, kai vaikas nelanko darželio, ir išlaidų – valandinės auklės kainuoja daugiau nei nuolatinės;
- jei darželis nemažina mokesčio, kai vaikas serga, tenka mokėti ir už auklę, ir už darželį.

Jei turite savą žmogų – pagalbininką, ar jis nekainuoja. Viena puiki auklė, susitarusi dėl darbo naujoje šeimoje geromis sąlygomis, atėjo į agentūrą verkdamą. Nesupratau, kas nutiko. Ji pasakojo, kad marti nusprendė grįžti į darbą ir kviečia ją prižiūrėti vaiką.

– Na taip, bet juk jūs jau turite darbą, – paklausiau.

– Negaliu atsisakyti, – atsiduso Irena. – Jei neprižiūrėsiu jų vaikų, jie nepadės man senatvėje.

– Bet ar jie mokės jums?

– Jie duos pinigų man sumokėti už komunalines paslaugas. O jau buvau susiplanavusi, kaip pasiremontuosiu butą, kitąmet važiuosiu atostogauti...

– Bet ar jūs pasakėte jiems, kad susiradote darbą?

– Taip. Kol anūkus užauginsiu, man neskambinkite... – braukdama ašarą pasakė ir išskubėjo.

Ši šeima tokių „išlaidų“ turbūt neskaičiuoja ir auklė močiutė kainuoja pigiau nei darželis.

2. Bendradarbiavimas kaip kirpykla

Jei nusprendėte, kad vaiką prižiūrės auklė, greičiausiai pereisite šiuos etapus:

- baimės: „O siaube! Mano vaiko kažkokia (boba, ragana ar kitas piktas žodis) neprižiūrės!“;
- svajonių apie idealą: „Ji gamins pačius skaniausius pasaulyje varškėčius, nuolat ropinės kartu su mano vaiku, supažindins su įvairiomis gėlytėmis ir medžių rūšimis, vaikas stebins naujais eilėraštukais ir bus labai gudrus; ji vežios į būrelius, mokys užsienio kalbų, bus labai tvarkinga ir gražiai atrodys“;
- veiksmų ėmimosi.

Rezultatas priklausys nuo to, kaip įveikėte pirmuosius du etapus ir kaip pažįstate save ir vaiką.

Palyginkime auklės paieškas su kirpykla. Nusprendžiate, kad laikas kirptis. Jei neturite nuolatinės kirpėjos, jums pasidaro baisu, kad sugadins dabartinę šukuoseną. Svarstote – gal geriau plaukus dar paauginti? Gatvėje imate pastebėti gražiai apsikirpusių žmonių. Ar šis žmogus toks gražus iš prigimties, ar jam tiesiog labai tinka šukuosena? Kaip jūs atrodytumėte? Galbūt dar geriau? Pagaliau imatės veiksmų: klausinėjate, gal kas žino gerą stilistę, vartote žurnalus ar daiktus televizijoje, naršote po internetą, kas galėtų tikti jums pagal veido tipą, kokios spalvos norėtumėte, koks jūsų stilius.

Jei nei tėtis, nei mama nepereina baimės tarpsnio, galite sumanyti „augintis plaukus“: atidėti grįžimą į darbą, rinktis iš pirmo žvilgsnio ne tokias baisias alternatyvas – draugės pus-seserės mamą ar pažįstamos rekomenduojamą kandidatę, kaimynę, darželį, o gal visas problemas palikti spręsti močiutei.

Jei nusprendėte imtis veiksmų, pasinaudokite auklės paieškos anketa (ją rasite skyrelio pabaigoje ir internete, žr. www.aukles.lt). Net jei nesiruošiate kreiptis į agentūrą, anketą vis tiek užpildykite, tik niekur nesiųskite.

Kai kurie tėvai, net kreipdamiesi į agentūrą, bando išvengti anketos pildymo ir stengiasi „močiute“ paversti mane – nori, kad išspręščiau jų problemas be anketos, tačiau aš nepasiduodu: nėra anketos – nėra auklės. Tai panašu į klientą, kuris, atėjęs į kirpyklą, nesiruošia kirpėjos informuoti, kaip norėtų atrodyti, tačiau iš anksto yra nusiteikęs ją kritikuoti.

Anketa – jūsų pageidavimų ir reikalavimų sąrašas. Auklę parinkti nėra lengviau nei jus gražiai apkirpti – turime ne tik žinoti auklės darbo laiką ir vaiko amžių, bet ir susipažinti su jumis.

Kodėl siūlau užpildyti anketą net tada, kai jos nesiųsite? Tam, kad patys suprastumėte savo poreikius. Be to, juk žinote, kad nesąmonė, parašyta raštu, geriau matyti jums patiems. Fantazuoti (darys tą ir aną, gebės tą ir dar ką nors ir pan.) galima be galo ir be krašto, tačiau kai nuspręsite grįžti į realybę, pasvarstykite apie tai:

- Ar pažįstate tokį žmogų, kuris atitiktų jūsų idealą (kartais tas idealas yra filmų ir knygų mišinys, o

filmuose, kaip žinome, kitaip nei tikrovėje žmonės gali skraidyti, šunys – kalbėti)?

- Jei yra panašus žmogus, kur jis dirba ir kiek uždirba.

Ar jis eitų dirbti aukle pas jus ir kodėl?

Anketoje jūsų norai įgyja realų pavidalą. Imate suvokti, kas svarbiausia, o kas – tik pageidavimai, ką įmanoma pakoreguoti, o ko atkakliai laikysitės. Juk jeigu esate apsikirpę ežiuku, ilgų garbanotų natūralių plaukų šukuosenos turbūt nereikalausite?

Kartą teko susidurti su neįgyvendinamais reikalavimus auklei keliančiais užsakovais. Uždavusi kelis patikslinančius klausimus, deja, turėjau juos informuoti, kad tokių auklių tikrovėje nebūna. Jaučiausi nesmagiai, nes maloniems žmonėms negalėjau nieko pasiūlyti, tačiau nebuvo ką daryti – tiesiog toks tų žmonių charakteris... Jei būčiau uždavusi klausimą: „Ar planuojate vykti į Mėnulį“, būčiau sulaukusi atsakymo: „Taip!“

Kirpimo meistrė turi daug katalogų su šukuosenomis, bet išklausiusi jūsų pageidavimus, sužinojusi norimą plaukų ilgį ir panašiai, pasiūlys vieną ar kelias, jos nuomone, jums tinkamas šukuosenas. Tas pats galioja ir kandidatėms auklių agentūroje. Rinktis auklę „iš katalogo“ nepatariame – tai ne grožio konkursas, nuotraukos neatspindi auklės dalykinių savybių, o jos charakteriui pažinti reikia daug laiko. Nebijokite sakyti savo pageidavimų, tik svarbu, kad jie vieni kitiems neprieštarautų ir juos galėtų įgyvendinti vienas žmogus. Jei pasiūlyti variantai nepatiks, nereikės laukti, „kol plaukai ataugo“ – galėsite susitikti su kitomis kandidatėmis.